

BALOTOMO MPE BA OBLIGATION NA YO NA BOYAMBI

Nsango oyo ezali mpo na yo soki:

- ✓ okokisi nanu te mibu 18
- ✓ oyaki na babóti na yo te, ezala yo moko tó na moto mosusu ya libóta
- ✓ osalaki bosengi ya ngunda (babengaka yango mpe libateli ya molóngó) na Lituanie.

MAKAMBO EZALI NA KATI

Ozali na libateli na mbóka oyo	3
Banani bakoki kosalisa yo?	3
Mokumba ya représentant ezali nini?	3
Banani mosusu bakoki kosalisa yo?	4
Okozwa nini?	6
Lotomo ya kozwa lisungi ya mónganga	8
Yebisa basali mpe représentant	9
Nini ezali evaluation ya matomba ya malamú?	10
Lotomo ya kozwa matéya	10
Lotomo ya kosala mosala	11
Mokandá ya kosénga ngunda	11
Okofanda na wapi?	12
Nini okoki kosala soki moto moko asaleli yo makambo mabé?	13
Nini ezali ba obligation na yo na boyambi?	14
Nini ekosalema soki otósi te ba obligation na yo?	15
Malako mpo na kosala bosengi ngunda mpe kosala mobembo na bambóka mosusu	16
NINI EKOSALEMA SOKI OKIMI NA MOKO YA BAMBOKA YA UE+?	17
Banani bakoki kosalisa yo soki ondimi te ekateli moko oyo bakonzi bazwi?	18
Nini ekosalema soki lisungi mosusu ebongwani?	19
Ba coordonnée	20

➤ OZALI NA LIBATELI NA MBOKA OYO

Oyébisaki bakonzi ete okoki te kozonga na mbóka na yo mpo ozali na likama mpe osalaki bosengi ya ngunda. Ozali moto azoluka ngunda na Lituanie.

Ezali normale soki ozomona makambo nyonso ya sika. Ozali na libateli na mbóka oyo mpe okozala te yo moko.

➤ BANANI BAKOKI KOSALISA YO?

Na Mpótó, moto nyonso oyo akokisi nanu te mibu 18 batalelaka ye lokola mwana mpe azali na lotomo ya kozwa **lisungi ya speciale**.

Mpo ozali awa na babóti na yo te, mokolo mosusu oyo babengi **représentant** akosalisa yo na bamposa na yo. Moto oyo asalaka te elongo na bakonzi.

Soki okutani nanu te na représentant na yo, okokutana na ye kala mingi te.

Liboso bokutana, bakonzi bakoki kopésa yo mokolo mosusu mpo asunga yo mpe azali représentant na yo.

➤ MOKUMBA YA REPRÉSENTANT EZALI NINI?

Représentant na yo akolimbolela yo makambo nyonso osengeli koyéba mpe akosalisa yo na kozwa biyano na mitúná na yo. Na ndakisa, mitúná etali ndenge ya kokende na etéyelo, ndenge ya kokutana na mónganga, esika okofanda, ndenge ya koluka tó kozwa contact na libóta na yo. Basali mosusu bakosalisa yo mpe na mitúná oyo.

Représentant na yo akoyebisa bakonzi bamposa na yo, akopésa yo batoli mpe akosalisa yo na kozwa bikateli ya ntina.

Okoki ntango nyonso kolobela bamposa mpe mayoki na yo koyébisa représentant na yo makanisi na yo.

Soki ozali na mikakatano na représentant na yo, yébisa basali.

➤ BANANI MOSUSU BAKOKI KOSALISA YO?

- **Assistant sociale** akosalisa yo na bamposa na yo ya mokolo na mokolo tó na kokutana na bato mosusu bayebi mosala oyo bakoki kosalisa yo na makambo ya songolo tó mpakala.
- **Mónganga tó infirmier** akosalisa yo soki ozali kobela, ozoki tó ozali na mposa ya lisungi nyonso ya mónganga.
- **Mónganga ya makanisi** akosalisa yo soki ozali na mawa, ozali na nkándá, ozobanga, ozali komitungisa tó ozali na mikakatano ya kolala.
- **Mopesi-toli ya mibéko** akosalisa yo na koyeba nini ekokomela yo na ntango ya procedure ya ngunda mpe soki okanisi ete batosi te mibéko na yo.
- **Mobongoli** akoki kosalisa yo na kosolola na lokota oyo oyebi. Mokumba na ye ezali ya kobongola na ndéngé ekokí makambo oyo yo na bato mosusu bolobi.

Evaluation ya mbula ezali nini?

Soki oyaki na Mpótó kozanga mikandá oyo ezolakisa mbula na yo, mpe bakonzi bazali na mokakatano mpo na mbula na yo, bakosénga yo na kosala likambo moko oyo babengaka **evaluation ya mbula**. Na lolenge oyo, bakoki kozwa ekateli soki bazomona yo lokola mwana tó te. Soki basengi yo na kosala evaluation ya mbula, représentat na yo akolimbolela yo ndenge esalemaka.

Okoki kosala nini soki olingi kosolola na libóta na yo?

- Soki oyebi te esika libóta na yo ezali, tó obungisa ba coordonnée na bango, okoki kosenga représentat tó basali basunga yo. Bakosalisa yo na koluka libóta na yo.
- Soki oyebi esika libóta na yo ezali mpe ozali na ba coordonnée na bango, basali bakoki kosalisa yo na kobenga bango soki olingi.
- Soki ozali na libóta na Mpótó, yebisa basali makambo nyonso oyebi mpo na libóta na yo.

Zala mayéle, bato mosusu bakoki kotya yo na likámá.

Okoki kokanisa kolangwa mbóka oyo tó bato mosusu bakoki komeka kondimisa yo okima. Ekoki kozala likámá mpo na yo mpe ekoki kozala na ba consequence ya mabé na bosengi na yo ya ngunda. Solola na représentat na yo mpe basali, okoki kolimbolela bango likambo na yo mpe bakoki kopésa yo batoli.

OKOZWA NINI?

Okozwa lisungi mpe misala ya ndenge na ndenge ntango ozali kozela bakonzi batalela bosengi na yo ya ngunda. Babengaka yango boyambi.

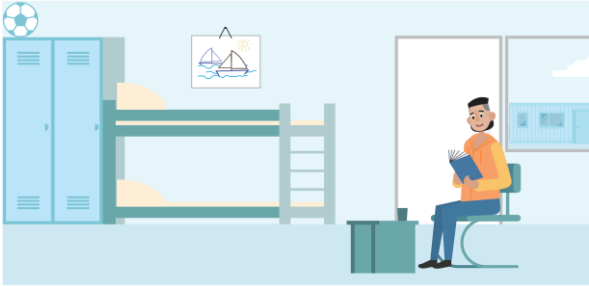
Lokola azali mwana mpo moto azoluka ngunda, ozali na balotomo kasi ozali mpe na ba obligation oyo osengeli kotosa. Elimbolami na mwa búku oyo.

Basali bakotuna yo ondima soki ozwaki bansango oyo ezali na mwa búku oyo. Soki okangi te ntina ya biteni mosusu ya mwa búku oyo tó soki ozali na motúná nyonso, tuna représentant na yo mpe basali.

Na boumeli ya bofandi na yo na mbóka oyo, représentant na yo mpe basali bakopésa yo bansango mosusu na kolanda likambo na yo. Okoki kotúná mitúná ntango nyonso.

Okozwa:

- esika ya kolala

- Bilei to mbongo mpo na kosomba bilei

- bisaleli tó ba produit ya bopéto ya moto ye moko

- bilamba

- mosolo ya ba depenses ya mokolo na mokolo

LOTOMO YA KOZWA LISALISI YA MONGANGA

Bakonzi bakosala nyonso ete ozwa lisalisi ya mônganga ozali na yango mposa.

Okoki koyébisa basali mpe représentant na yo kWókósó nyonso ya bokolongono oyo okoki kozala na yango. Bakosalisa yo na kokutana na infirmier tó monganga soki ozali na mposa na ye.

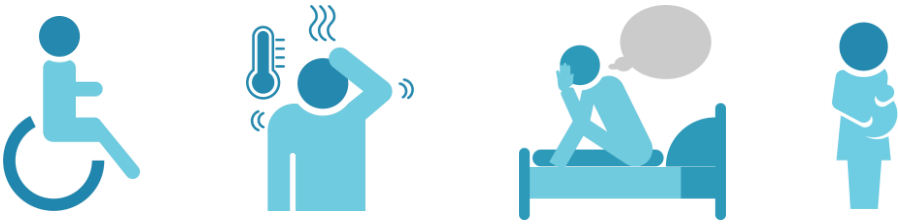

Soki monganga amoni ete ezali ntina, akokomela yo bankisi mpe akotinda yo akutana na baspecialiste.

Basali mpe représentant na yo bakoyébisa yo soki okokende kokutana na infirmier tó mônganga mpo na ekzamé ya bokolongono. Bakoki kotala bokolongono na yo mpe kopésa yo lisalisi soki esengelami.

Soki ozali na kwókósó ya nzóto ya mbalakaka tó mpota oyo ezosenga lisalisi ya lombango, yebisa basali. Soki ozali libanda ya esika oyo ofandaka, okoki kobenga numero ya ofelé ya urgence 112.

YEBISA BASALI MPE REPRÉSENTANT NA YO SOKI:

- ozali malamumu te, ozoki tó ozali na mposa ya lisungi ya mónganga tó ya nkisi na lombango.
- ozomela bángi tó masanga
- okutanaki na mobulu tó banyokolaki yo kala tó ozali kokutana na yango sikoyo
- ozali na zémi tó okoki kozala na yango
- okoki te kotambola yo moko tó oyokaka tó omonaka na mpasi
- ozali komitungisa, mawa, ozokoka kolala te tó ozali na makanisi ya mabé
- ozali komiyoka na libateli te tó ozobanga moto moko, ezala mopaya tó moto oyo oyebi
- bapusaki yo tó bazali kopusa yo na kosala makambo oyo olingi kosala te
- ozali komiyoka na libateli te mpo na kondima na yo, banani olingaka, ndenge olataka tó omitambwisaka.

Kobosana te, basali mpe repréésentant na yo bazali wana mpo na kosalisa yo.

➤ NINI EZALI EVALUATION YA MATOMBA YA MALAMU?

Ezali mosala epai wapi ozomona basali mosusu oyo akotuna yo mitúná ya:

- koyéba **bamposa** na yo
- pona **lisungi** ozali na yango mposa.

Ekosalisa bakonzi na kozwa bikateli ya ntina, na ndakisa esika ya kofanda.

Okoki kotyela lifulumé, mónganga, basali mpe représentant na yo motema. Okoki koyébisa bango makambo nyonso. Likambo moko te oyo olobi ekoyébisama na moto mosusu longola représentant na yo soki opesi ndingisa te. Exception ezali kaka soki bomoi na yo tó ya moto mosusu ezali na likámá, to ndenge mibeko esengi .

Soki olingi te représentant na yo ayeba yango tó amipesa, yebisa basali. Bakotalela bosengi na yo mpe bakozwa ekateli na kotala nini ezali malamumu mingi mpo na yo.

➤ LOTOMO YA KOYEKOLA

Lokola ozali mwana, ozali na lotomo ya kokota kélasi mpe koyékola. Soki okendaka kélasi mpe okokisi mibu 18 na ntango oyo, okoki kokoba kokenda na kélasi kino okosilisa yango.

Représentant na yo mpe basali bakosalisa yo na kokomisa nkómbó na etáyelo ya pene. Bakoyébisa bino makambo etali bakélasi ya lokota mpo na komibongisa mpe matéya mosusu. Ekoki kosenga okendaka na ndambo ya matéya oyo.

Basali bakoyébisa yo makambo etali boyékoli mpe misala ya kominanola mpo na kosalisa yo na koyékola, kokola, mpe kozwa baninga ya sika.

▶ LOTOMO YA KOSALA MOSALA

Na kotalela mbula mpe likambo na yo, bakoki kopésa yo nzéla ya kosala mosala na Lituanie, soki olingi. Représentantna yo mpe basali bakoyébisa yo makambo mosusu.

Soki ekateli na bosengi na yo ya ngunda ebimi te na kati ya sanza motoba mpe retard ezali faute na yo te, okoki kosala na Lituanie.

Bana-mibali mpe bana-basi nyonso oyo bakokisi nanu te mibu 14 bazali te na ndingisa ya kosala mosala.

▶ MOKANDA NA YO YA BOSENGI NGUNDA

Okozwa mokandá oyo ekozala na nkómbó mpe foto na yo. Ezolakisa ete ozali mosengi ngunda na Lituanie. Osengeli ntango nyonso kotambola na mokandá oyo.

Mokandá oyo ezali ntina. Zala mayéle, kobungisa yango te mpe kopésa yango te na moto mosusu.

Babengaka mokandá oyo certificat d'enregistrement ya mopaya.

OKOFANDA NA WAPI?

Esika oyo okobanda kofanda ntango bakonzi bazali kotalela bosengi na yo ya ngunda ekotalela mbula mpe bamposa na yo.

Représentant na yo mpe basali bakoyebisa yo **esika okobanda kofanda**.

Okozwa lisungi mpe misala kaka na esika oyo bakonzi baponeli yo.

Esalemaka mingi mpenza te, bakoki kotya bana na esika bakoki koya mpe kokende ndenge balingi. Soki ozali na likambo oyo, représentant na yo, mopesi-toli ya mibéko mpe basali bakosalisa yo.

Ata ozali kofanda wapi, ozali na makoki ya kozala na libateli.

Moto moko te azali na ndingisa ya:

kobangisa yo

kofinga yo

kosala yo mabé

Ata soki azali nani, mopaya tó moto oyo oyebi.

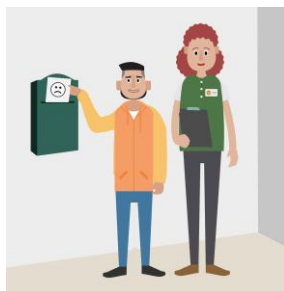
Soki ozali na mikakatano na basali tó na représentant na yo, okoki koloba.

➤ NINI OKOKI KOSALA SOKI MOTO MOKO ASALELI YO MAKAMBO MABÉ?

Okoki kosolola na moto otyelaka motema, mosali mosusu, représentant na yo, to Service ya kobatela ba droits ya bana mpe adoption. Okoki komona ba contacts na bango na suka ya buku oyo.

Soki moto moko asaleli yo makambo mabé, bokoki koyébisa yango Agence ya accueil mpe intégration mpo ete esalema lisusu te. Babengaka yango 'kosala bofúndi'.

Keba!

Soki ozali libanda ya esika oyo ofandaka mpe ozali na likámá, okoki kobenga nimeru ya urgence ya ofelé ya mbóka mobimba 112 uta na telephone nyonso.

➤ NINI EZALI BA OBLIGATION NA YO NA BOYAMBI?

Ezali na ntina ete oloba solo mpe ete osala elongo na bakonzi, ata soki ntango mosusu ebangisaka mpe ezalaka mpasi na kobeta lisolo na yo. Ozali yo moko te.

Représentant na yo mpe basali bazali awa mpo na koyoka yo mpe kosalisa yo na bamposa na yo ya mokolo na mokolo. Basali bakoki kosalisa yo soki bayebi likambo na yo.

Ata ofandaka wapi, ezali na mibéko osengeli kotósa. Na ndakisa, osengeli kotósa bafandi mosusu mpe basali, mpe osengeli te kotya makelele na bangonga ya kimya.

Basali bakolimbolela bino mibéko mpe oyo ekomela bino soki batosi te mibéko.

Ezali ntina mingi ete:

- ✔ otosa mibéko ya esika oyo ozali kofanda
 - Batela esika peto
 - Kobunda te
 - Kosalela masanga to bangi te
 - Sala malamumu na bakonzi
- ✘ okima te esika oyo bakonzi bayébisi yo ete osengeli kofanda
- ✔ otósa mibéko ya mbóka oyo, oyo basali mpe représentant na yo bakolimbolela yo.

➤ NINI EKOSALEMA SOKI OTOSI TE BA OBLIGATION NA YO?

Soki esalemi, okoki kosolola polele na représentant na yo tó basali ya Agence ya accueil mpe intégration mpe kolimbola likambo na yo mpe bantina na yo. Bakonzi bakotalela likambo na yo mpe bakoyébisa yo na représentant na yo soki bazwi ekateli ya kosala mwa makambo.

Bakonzi bakoki kozwa ekateli ete:

- **okoki kozwa lisungi moke**, na ndakisa, soki okimi esika oyo bakonzi bayébisaki yo ofanda tó soki osali te elongo na bakonzi.
- **okoki kobungisa mwa lisungi oyo ozwaka**, soki osali makambo na mobulu tó soki obuki mibéko ya esika ofandaka mbala na mbala tó na ndenge ya monéne. Bakoki kobenga polisi.

Ozali sikoyo na Lituanie, oyo ezali mbóka ya UE+.

Bambóka ya UE+ ezali:

Bikólo ya baí-lingómbá 27 ya Union européenne (UE): Autriche, Belgique, Bulgarie, Croatie, Chypre, République tchèque, Danemark, Estonie, Finlande, Fránsa, Alemáni, Grèce, Hongrie, Italie, Lettonie, Lituanie, Luxembourg, Malte, Pays-Bas, Pologne, Portugal, République d'Irlande, Roumanie, Slovaquie, Slovénie, Espagne, Suède mpe

bambóka 4 mosusu: Islande, Liechtenstein, Norvège mpe Suisse.

MALAKO ETALI BOSENGI YA NGUNDA MPE KOSALA MOBEMBO NA BAMBOKA YA UE+

Représentant na yo mpe basali bakolimbolela yo mibéko oyo ya ntina. Okoki kotuna bango mitúná ntango nyonso.

Osengeli kotikala na Lituanie mpe kokima te na moko ya bambóka UE+.

Soki ozali na bato ya libóta na moko ya bambóka mosusu, bakonzi bakoyébisa yo lotomo na yo ya kosangana na bango. Komeka kokima te.

Soki okimi, ekozala na ba consequence ya mabé, oyo elimbolami na mwa búku oyo. Na ndakisa, okozwa lisungi moke ya boyambi na mbóka wana mosusu.

Kobosana te, osengeli kokomisa bosengi na yo ya ngunda na mbóka moko ya UE+ epai okomaki na mbala ya liboso, longola kaka soki bakonzi balobi osala ndenge mosusu.

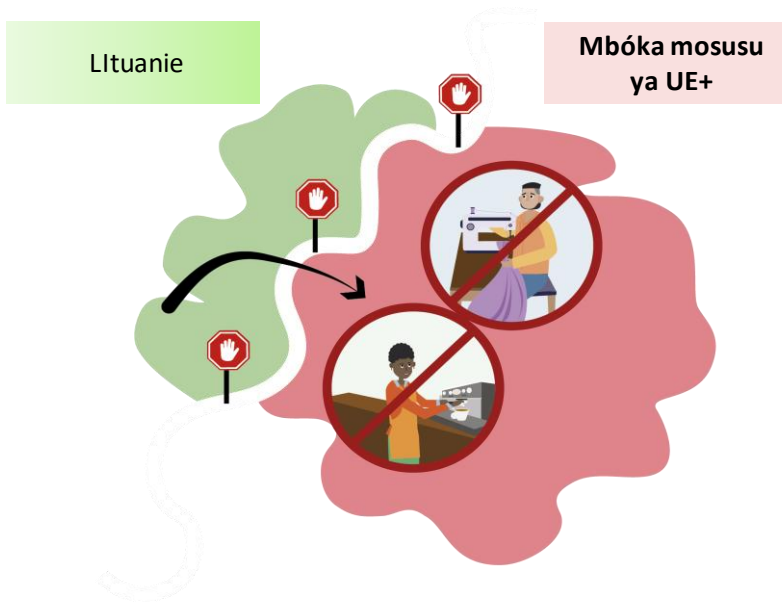

Kaka moko ya bambóka oyo nde ezali na mokumba ya kotalela bosengi na yo ya ngunda. Bakonzi ya Lituanie bakoyébisa yo mbóka nini ezali na mokumba ya likambo oyo.

Okoyeba ndenge ya kosala makambo oyo na mwa-babúku mosusu.

NINI EKOSALEMA SOKI OKIMI NA MOKO YA BAMBOKA YA UE+?

Na Lituanie:

- bakoki kosukisa procedure na yo ya ngunda.

Na mbóka mosusu ya UE+:

- bakonzi bakoki kozwa ekateli ya kozongisa yo na mbóka ya UE+ oyo okimaki.

Banda na ngonga oyo bakonzi bayébisi yo ekateli ya kozongisa yo, okozala te na makoki mosusu, na ndakisa:

- okozwa te lolengé mosusu ya lisungi mpe
- bakopésa yo te nzéla ya kosala mosala.

➤ **BANANI BAKOKI KOSALISA YO SOKI ONDIMI TE EKATELI MOKO OYO BAKONZI BAZWI?**

Okiki kosolola na représentant na yo mpe kotúná ye motúná nyonso.

Elongo na représentant na yo, bokoki kosenga lisalisa epai ya mopesi-toli ya mibéko.

Mopesi-toli ya mibéko ezali moto oyo ayebi mibéko ya mbóka oyo mpe akoki koyékola likambo na yo mpe kosalisa yo.

Basali bakoyebisa yo makambo ya masanga oyo ezali te ya leta oyo bakoki kopésa yo bansango mpe lisalisi.

Okiki kosolola na Agence ya Nations Unies mpo na ba réfugiés (HCR) ntango nyonso. HCR ebatelaka bato oyo bapusa bango balongwa mbóka na bango.

➤ NINI EKOSALEMA SOKI LISUNGI MOSUSU EBONGWANI?

Soki Agence ya accueil mpe intégration batye bandelo tó balongoli lolenge mosusu ya masungi mpo na likambo oyo elimbolami na lokasa 15, okozala kaka na lotomo ya:

- kokende kelasi

- kokutana na mónganga tó infirmier mpe kozwa lisungi ya mónganga

- kozwa lisungi na kotalela likambo mpe bamposa na yo; elakisi esika ya kolala na esika oyo bakonzi baponi mpe kozwa mwa lisungi (*neti bilei*).

Ntango bakonzi bazwi ekateli ya kokata lisungi ya boyambi oyo bapésaka yo mpo okimi mpe okei na mbóka mosusu ya UE+, lolengé ya lisungi oyo okokoba kozwa ekotalela likambo mpe bamposa na yo. Okokoka kokende na kélasi.

BA COORDONNÉES

Soki ozali na motúná nyonso tó ozali na mposa ya lisungi na ntango ya bofandi na yo, okoki kosolola na basali oyo basalaka na:

bakonzi ya boyambi

Reception and
Integration
Agency

✉ info@piia.lt ☎ +370 602 49364

bakonzi mosusu ya ntina

*Département ya
immigration*

✉ info@migracija.gov.lt ☎ +370 707 67000

bakonzi mosusu ya ntina

*Service ya garde-
frontière*

✉ dvks@vsat.vrm.lt ☎ +370 707 59305

Okoki mpe kosolola na masanga oyo, mpo na mitúná etali:

lisungi ya mónganga

Agence ya accueil mpe integration

✉ info@piia.lt ☎ +370 602 49364

to kende epai ya ba spécialistes na kati ya Agence

lisungi ya makanisi mpe ya bomoto

Lisungi ya motema mpo na bana mpe bilenge, na ndenge ya secret

☎ 116 111 (11h00–00h00)

Lisungi na nzela ya kosolola na internet (14h00–23h00)

www.vaikulinija.lt

Caritas ya Archidiocèse ya Vilnius: ✉

kulturunamai@vilnius.caritas.lt ☎ +370 673 48052

Agence ya accueil mpe intégration

✉ info@piia.lt ☎ +370 602 49364

to kende epai ya basali spécialisés na kati ya Agence

kobatela bana

Service ya kobatela ba droits ya bana mpe adoption

✉ info@vaikoteises.lt ☎ 0 800 10 800

Soki okanisi ete basundoli yo tó ozali na likámá, okoki kobenga

☎ 0 800 10 800 (Lundi–Samedi: 8h00–20h00)

Mpo na koyebisa violation ya droits ya bana libanda ya heures ya mosala, na mikolo ya congé to jours fériés, benga níméro ya urgence 112.

Lisungi ya motema na ndenge ya secret mpo na bana mpe bilenge

☎ 116 111 (11h00–23h00)

nimero ya lisungi ya telefone mpo na bana bazali na likámá

Soki okanisi ete basundoli yo tó ozali na likámá, okoki kobenga

☎ 0 800 10 800 (Lundi–Samedi: 8h00–20h00)

Mpo na koyebisa violation ya droits ya bana libanda ya heures ya mosala, na mikolo ya congé to jours fériés, benga nimero ya urgence 112.

Lisungi ya motema na ndenge ya secret mpo na bana mpe bilenge

☎ 116 111 (11h00–00h00)

toli na makambo ya mibéko, lisungi, mpe kozala momonisi

Lisungi ya mibeko oyo leta epesaka

✉ teisines.paslaugos@piia.lt ☎ +370 602 49364

Croix-Rouge ya Lituanie: Toli ya mibeko ✉ legal@redcross.lt; Koluka mpe kosangisa ba membres ya famille ✉ tracing@redcross.lt

Agence ya Nations Unies mpo na ba réfugiés (HCR)

kobatela matomba mpe balotomo ya basengi ngunda mpe ba réfugiés

Na tina ya HCR na Lituanie - HCR Lituanie

Représentation ya HCR mpo na pays ya Nordic mpe Baltic (Stockholm, Suede) : ☎ +46 10 10 12 800 (Lundi–Vendredi, 10h00–12h00 heure ya Stockholm)

Bureau ya liaison ya HCR (Vilnius, Lituanie) : ☎ +370 5210 7416 (Lundi–Vendredi, 9h00–17h00 heure ya Vilnius)

Email : ✉ swestprotection@unhcr.org

Croix-Rouge ya Lituanie: Kolandela	 stebesena@redcross.lt +370 682 16597
Bureau ya Organisation Internationale ya Migration (IOM) na Vilnius	Lisungi mpo na retour volontaire mpe réintégration +370 8 001 2342 iomvilnius@iom.int

Soki ozali na urgence ya bokolongono mpe ozali na likámá, solola na basali.
Bakosalisa yo.

Soki ozali libanda ya esika ofandaka mpe osali aksida tó ozal ina likámá, okoki
kobenga nimero oyo ya urgence ya ofelé:

urgence ya bokolongono: 112

polisi: 112

Soki ozali na telephone te, okoki kosenga moto moko abengela yo nimero ya
urgence.

Reception and
Integration
Agency

Mwa búku oyo ezali kaka mpo na kopésa bansango. Yango moko esalaka te makoki tó balotómó. Agence ya Union européenne mpo na ngunda (EUAA) epesi makambo mingi oyo ezali na búku oyo, mpe kosala bakopi mpe kokotisa mbóngwáná na mwa búku oyo epesameli nzéla na EUAA kaka mpo na bambóka oyo ezali na kati ya UE. EUAA endimi mokumba moko te na oyo etali bosolo, ya makambo ezali na kati, mobimba na yango, soki ezotosa mibéko tó soki bansango oyo ezali na mwa búku oyo ezali ya kotyela motema na bambóka oyo ezali na UE tó na bato mosusu nyonso oyo bazali na bokonzi. Ezala EUAA tó moto nyonso mosusu oyo asalaka na nkómbó ya EUAA azali te na mokumba na ntina ya kosalela oyo ekoki kosalelamba ya bansango oyo ezali na mwa búku oyo.